

Behoorlijk bestuur?

In mijn vorig artikel heb ik aangegeven dat alle overheidsbeschikkingen, sinds december 2001, op rechtmatigheid getoetst kunnen worden door de administratieve rechter, ook wel bestuursrechter genoemd. Deze mogelijkheid is ontstaan door de inwerkingtreding van de Landsverordening administratieve rechtspraak ('LAR'). Ook heb ik aangegeven aan welke basisvereisten voldaan moet zijn om een overheidsbeschikking ter toetsing aan de administratieve rechter voor te kunnen leggen. Begrippen als bestuursorgaan, openbaar gezag en beschikking zijn de revue gepasseerd. Maar hoe wordt een overheidsbeschikking door de bestuursrechter getoetst en waaraan wordt getoetst?

Ons rechtsstelsel is gebaseerd op de leer van de Trias Politica. De Trias Politica houdt - kort gezegd - de scheiding der machten in. Zo is er een wetgevende macht, een rechtsprekende macht en een uitvoerende macht. De uitvoerende macht omvat de bestuursorganen die zorgdragen voor de uitvoering van de wet, het besturen. Ons rechtsstelsel tracht zo veel mogelijk voormelde machten te scheiden. Zo is het niet de bedoeling dat rechters wetten gaan creëren. Deze taak is voor de wetgevende macht weggelegd.

De LAR biedt de mogelijkheid om overheidsbeschikkingen op rechtmatigheid te laten toetsen door de rechter. Zit de rechter dan niet op de stoel van het bestuursorgaan? Nee, het is in beginsel niet de bedoeling dat de rechter gaat besturen. De rechter toetst of een overheidsbeschikking in strijd is met een algemeen verbindend voorschrift en/of in strijd is met algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Bij strijd met een algemeen verbindend voorschrift moet men denken aan een bestuursorgaan dat in strijd met de wet een overheidsbeschikking uitvaardigt. Bijvoorbeeld het bestuursorgaan dat aan een vreemdeling een verblijfsvergunning verleent, terwijl het bestuursorgaan slechts gerechtigd is om een werkvergunning te verlenen. Of een bestuursorgaan dat de

verzochte vergunning weigert te verlenen om redenen die niet aan verlening in de weg staan. Een voorbeeld. De Gezaghebber te Sint Maarten is op grond van de wet bevoegd om vergunning te verlenen voor openbare gemakkelikheden, bijvoorbeeld een openbaar concert. Op grond van de wet mag de Gezaghebber deze vergunning slechts weigeren in het belang van de openbare orde, rust, veiligheid en/of reinheid. De Gezaghebber had de vergunning echter geweigerd omdat hij al een dergelijke vergunning aan een ander had verleend. De weigering van de vergunning is aan te merken als een overheidsbeschikking. De rechter heeft deze overheidsbeschikking vernietigd, omdat deze in strijd met de wet tot stand is gekomen. Immers kon de vergunning enkel in het belang van de openbare orde, rust, veiligheid en/of reinheid worden geweigerd.

De rechter toetst overheidsbeschikkingen eveneens aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn rechtsbeginselen die op grond van ongeschreven recht van toepassing zijn op overheids-handelen en derhalve ook op overheidsbeschikkingen. Zoals het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel, het verbod van détournement de pouvoir, het gelijkheidsbeginsel, het evenredigheidsbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel.

Het zorgvuldigheidsbeginsel houdt in dat het bestuursorgaan haar besluiten zorgvuldig moet voorbereiden en nemen. Voordat een bestuursorgaan tot haar beslissing komt dient zij de nodige kennis te vergaren omtrent de relevante feiten en de rechtsreeks bij het besluit betrokken belangen dienen zorgvuldig te worden afgewogen. Een onzorgvuldig genomen overheidsbeschikking kan in aanmerking komen voor vernietiging door de rechter.

In mijn volgend artikel zal ik de overige algemene beginselen van behoorlijk bestuur nader uitleggen alsmede de invloed van deze beginselen op overheidsbesluiten behandelen.

Joyce Lovert is als advocate verbonden aan Small Murray Scheper Advocaten.